

**ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТАМИ
у 2017/18 навчальному році, 2 курс**

Інститут (факультет): **Гуманітарний.**

Спеціальність: **034 Культурологія.**

Освітня програма (спеціалізація): **Культурологія.**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський).**

Група: **ІК-161**

Навчальний рік, у якому вивчаються дисципліни: **2018/19.**

Курс, на якому вивчаються дисципліни: **3.**

Кількість дисциплін для вивчання у осінньому семестрі: **2.**

- 1) Перша дисципліна вибирається з переліку:
  - Основи журналістики;
  - Одеса та одесити: особливості культурного простору міста.

- 2) Друга дисципліна вибирається з переліку:
  - Історія моди;
  - Профорієнтація та профвідбір;
  - Основи соціально-психологічного тренінгу.

Кількість дисциплін для вивчання у весняному семестрі: **2.**

- 1) Перша дисципліна вибирається з переліку:
  - Феномен Європи в культурно-історичному вимірі;
  - Динаміка розвитку європейської культури.

- 2) Друга дисципліна вибирається з переліку:
  - Іміджологія;
  - Психологія професійного спілкування;
  - Гендерні аспекти соціальної роботи.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **культурології та мистецтвознавства**

Викладач: **доцент Місюн Г.В.**

Лекції – 30 год., практичні заняття – 14 год., лабораторні заняття – 16 годин.

Форма контролю – іспит

Курс дає загальну характеристику журналістики як галузі суспільної практики та має за мету сформулювати сучасне уявлення про журналістику, її професійні засади, майстерність журналіста, зв'язок журналістики з іншими гуманітарними дисциплінами, а також усвідомити специфіку професії журналіста серед інших інформаційно-творчих, соціально орієнтованих професій.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. ЗМІ ТА ЖУРНАЛІСТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ.

ЗМІ: обсяг поняття інформаційна, соціальна, політична, культууроутворююча функція ЗМІ тощо. ЗМІ як втілення різних форм влади. Масовий інформаційний потік. Засоби масової комунікації. Зміст поняття “журналістика” . Журналістика економічна, політична, міжнародна, фото-, радіо- і тележурналістика. Форми авторської, редакторської та організаційної роботи журналіста.

Змістовий модуль 2. ЖАНРИ ЖУРНАЛІСТИКИ.

Художні та нехудожні жанри журналістики. Документальна основа та її художня обробка. Інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні жанри в журналістиці. Поняття про стиль у журналістиці. Функціонально-стильові характеристики публіцистичного тексту. Текст-інформація, текст-опис, текст-розповідь. Редакційне завдання і творчий пошук працівників редакції

Змістовий модуль 3. ПРОФЕСІЙНІ ФУНКЦІЇ ЖУРНАЛІСТА.

Види роботи сучасного журналіста, методи збирання інформації . Морально-етичні засади в роботі журналіста, його соціальна відповідальність, орієнтація у творчості на сприяння духовній єдності сучасного суспільства. Професійна етика і психологія журналістського спілкування . Ідеологічний аспект у роботі журналіста та сучасні фінансові реалії. Досягнення практичного результату як головна мета роботи журналіста .

Змістовий модуль 4. СУЧАСНА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ.

Історія розвитку журналістики в Україні. Роль і завдання журналістики в сучасній плюралістичній інформаційній системі. Державні та недержавні ЗМІ у сучасному культурному просторі. Інформаційна блокада та інформаційні війни у медійному просторі України. Видатні журналісти сучасної України.

Кінцеві знання, вміння та навички

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: теоретичні засади журналістського фаху; особливості різних видів журналістики; історію розвитку журналістики в Україні; роль ЗМІ в демократичному суспільстві; етику ЗМІ, кодекс професійної поведінки журналіста, його соціальну відповідальність; організацію редакційної та видавничої роботи в журналістиці;

вміти: визначати і класифікувати конкретне явище в поточній журналістиці; виконувати редакційне завдання зі збирання та оформлення конкретної інформації; написати статтю як за власною вибраною темою, так і за завданням редакції; підготувати матеріал для передачі на телебаченні або радіо тощо.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ОДЕСА ТА ОДЕСИТИ: ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ МІСТА»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **культурології та мистецтвознавства**

Викладач: **доцент Овчаренко Т.С.**

Лекції – 30 год., практичні заняття – 14 год., лабораторні заняття – 16 годин.

Форма контролю – іспит

Курс присвячено аналізу культурного простору Одеси як сфери, в якій проводиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвілєві потреби громадян що його розглянуто у історичній перспективі та у сучасності.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ І КУЛЬТУРА ОДЕСИ.

Культурно-історичні особливості формування культури Південного регіону України та Одеси зокрема. Соціально-економічні, соціально-політичні, загальнокультурні підґрунтя міської культури Одеси. Інтеркультурні та поліетнічні засади формування культурного середовища міста. Засовники Одеси та їхня роль у створенні іміджу міста. Одеса як Південна Пальміра: імперія і «провінція біля моря». Культура Одеси в контексті радянської культури.

Змістовий модуль 2. ОДЕСЬКИЙ МІФ: «Є МІСТО БІЛЯ МОРЯ...»

Міський міф як засада формування культурного простору. Історичні умови виникнення одеського міфу, його смисли та способи та засоби втілення у міської свідомості та середовищі міста. Історична та міфопоетична топографія міста. Культурно-історичні кореляції одеського міфу. Розвиток/занепад/трансформація одеського міфу у сучасному культурному просторі міста.

Змістовий модуль 3. ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЕВОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ: «ТИ Ж ОДЕСИТ...»

Смисли та форми ідентифікації та самоідентифікації одесита. Культурні герої міста: громадські і політичні діячі, науковці, митці. Трікстеризація культурного героя Одеси як відповідь колоніальній імперській парадигмі. Художнє втілення образу одесита.

Змістовий модуль 4. СУЧАСНА ОДЕСА ЯК КРЕАТИВНЕ МІСТО.

Креативні індустрії в Одесі: історія і сучасність. Державні та громадські ініціативи у сучасному міському культурному просторі. Сучасна культурна інфраструктура міста. Розвиток ЗМІ, видавницької, культурно-інформаційної діяльності в Одесі. Мистецькі практики сучасної Одеси. Туристичні індустрії Одеси: сучасний стан і перспективи. Фестивальна діяльність в Одесі. Сучасні виклики для міста: провінція чи Європа?

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: особливості історії, культури, мистецьких практик міста Одеси, особливості місцевої ментальності, діяльність видатних діячів культури та митців Одеси.

вміти: визначати і здійснити культурологічний аналіз історичних та соціокультурних особливостей Одеси в контексті культури Південного регіону, України та Європи взагалі.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ «ІСТОРІЯ МОДИ»

Кафедра, що забезпечує викладання: культурології та мистецтвознавства

Викладачі: доцент Ткаченко Р.В.

Лекцій – 30 год, практичні заняття – 16 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Історія моди» репрезентує широкий огляд загальнокультурних і наукових, зокрема культурологічних концепцій, методів та підходів до теоретичного і практичного осмислення моди як показника культури.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Предмет «Історія моди». Мета і завдання курсу. Генезис поняття моди. Специфіка вивчення предмета. Місце курсу „Історія моди” у системі гуманітарних наук. Складові поняття моди. Визначення понять "одяг", "костюм", "мода". Мода як форма і спосіб організації культурного життя. Концепт «моди». Етимологія поняття «мода»: розмаїття змістовного наповнення.

Змістовний модуль 2. Мода як феномен культури.

Концептуальні підстави вивчення феномена моди. Концепція наслідування (Г. Тард, Г. Зіммель, Г. Спенсер). Механізм "просочування" модних зразків. Концепція демонстративного споживання (Т. Веблен, В. Зомбарт). Економічне обґрунтування поширення модних зразків. Концепція відновлення соціокультурних норм (Г. Блумер, П. Бурдьє, А. Гофман). Мода як механізм відбору й селекції культурних норм. Теоретичні погляди на моду у сучасній культурології (М. Фуко, Ж. Бодрийяр, Ж. Липовецькі, Р. Барт). Функції моди. Мода як стиль життя. Поняття стилю життя: (М. Вебер, Г. Зіммель, П. Бурдьє, Р. Інглхарт).

Змістовний модуль 3. Мода в культурі Давнього світу

Поява одягу у первісній культурі. Функції одягу. Прикрашення як джерело виникнення моди. Декорування тіла (Тату, шрамування). Декорування одягу. Основні форми одягу. Мода в культурі Давнього сходу. Соціально-економічне і культурне життя Передньої Азії та Давнього Єгипту. Одяг Давнього Єгипту та Месопотамії в культурі Давнього сходу. Ідеал краси епохи фараонів. Античний світ моди. Особливості світосприйняття в античній культурі. Одяг як відображення культурних парадигм.

Змістовний модуль 4. Європейська мода Нового часу

Європейська мода XVII століття. XVII ст. –Життя як театр. Мода барокової доби (1625 - 1675). Мода абсолютистського класицизму (1675 - 1715). Європейська мода XVIII століття. Доба Рококо. Рокайльний інтер'єр. Модні сукні та зачіски галантного віку. Велика французька буржуазна революція – зміна парадигм в культурі. Європейська мода XIX століття. Мода ампіру (1800-1820). Імператриця моди Жозефіна де Богарне. Мода романтизму (1820-1840).

Змістовний модуль 5. Мода ХХ століття.

Модернізм. Розквіт стилю "модерн " у жіночому й чоловічому костюмі початку століття. Провідні модельєри західноєвропейського костюма у становленні й розвитку моди ХХ століття : Поль Пуаре, Ернст Драйден, Габриель Шанель. Мода й кіно. Мода воєнного часу 40-х років. Крістобаль Баленсиага.

Революція молодих. Мода 50-х - 60-х років: Крістіан Діор, Ів Сен-Лоран, Андре Курреж, П'єр Карден. Постмодернізм. Особливості моди в постіндустріальному суспільстві. Мода 70-х років. Мода 80-х років. Мода 90-х років. Мода ХХІ століття

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні концепції в розумінні феномену моди, історичні варіації моди на протязі існування світової культури, тенденції розвитку моди у сучасній культурі. Сутність феномену моди, різноманітність засобів його аналізу, усвідомлення зміни моди як віддзеркалення, а інколи і підґрунтя різноманітних культурно-історичних процесів, а також знати про самосвідомість культури, яка відтворюється у моді.

вміти: визначати головні особливості тих чи інших напрямків моди в їхніх внутрішніх структурних і змістовних закономірностях і співвідношеннях до культурних контекстів, виробленню навичок аналізу явищ у моді як своєрідних текстів культури.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ТА ПРОФВІДБІР»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**

Викладач: **доц. Тодорцева Ю.В.**

Лекцій – 15 год, практичних – 15 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Профорієнтація та профвідбір» покликана формувати у студентів розуміння закономірностей профорієнтаційної роботи серед учнів; навчити студентів давати рекомендації щодо вибору професії та встановлювати придатність до певної діяльності з урахуванням індивідуальних та вікових відмінностей людини; орієнтувати студентів на усвідомлення основних етапів професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців у різні періоди професійного самовизначення і самореалізації.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Сутність, структура та основні поняття професійної орієнтації

Управління професійною орієнтацією. Професійна освіта і сутність професійного самовизначення. Основні стратегії профконсультаційної роботи. Розвиток і виховання школяра в системі профорієнтаційної роботи.

Класифікація професій.

Змістовий модуль 2. Форми професійної роботи і психологічне вивчення професії

Професійна консультація та її види. Організація професійної роботи на виробництві. Професіографічний аналіз діяльності. Порядок складання професіограм та психограм. Психологічні характеристики складових професійної придатності.

Змістовий модуль 3. Професійний відбір

Професійний відбір працівників на підприємствах. Професійний відбір операторів. Професійний відбір в авіації та армії України. Психологічний асисмент як метод комплексної оцінки персоналу. Методики вивчення функцій для визначення профпридатності.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні теоретичні питання дисципліни, основні стратегії профконсультаційної роботи з людьми різного віку, форми професійної роботи і психологічні характеристики складових професійної придатності особистості, основні підходи до професійного відбору у різних галузях, специфіку професійно діагностичної і корекційної роботи.

вміти: здійснювати аналіз соціально-психологічних проблем особистості, складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта при виконанні навчальних завдань, застосовувати професіографічний аналіз діяльності та методики вивчення функцій для визначення профпридатності, презентувати інноваційні форми профорієнтаційної роботи серед молоді.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**
Викладачі: **ст. викл. Гордієнко І.О.**
Лекцій – 30 год, лабораторні заняття – 30 год. Форма контролю – іспит

Дисципліна «**Основи соціально-психологічного тренінгу**» покликана сприяти опануванню студентами методологією та технологією соціально-психологічного тренінгу як способу актуалізації самоєфективності особистості на основі групових форм психологічної роботи.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу “Основи соціально-психологічного тренінгу” (СПТ)

Визначення поняття “тренінг”. Співвідношення понять “психотерапія”, “психокорекція”, “навчання” та “психологічний тренінг”. Специфічні риси та основні парадигми тренінгу. Области застосування психологічного тренінгу.

Змістовий модуль 2. Історія розвитку СПТ

Стисла історія розвитку групових методів психотерапії та практичної психології. Теорія “тваринного магнетизму” Ф.А. Месмера. Групова психотерапія та гіпноз. Соціально-психологічні аспекти групових методів. Групові методи у психоаналізі та інших психологічних школах.

Змістовий модуль 3. Психологічні особливості тренінгової групи

Цілі тренінгової групи. Переваги групової форми психологічної роботи. Групові норми. Члени групи, їх цілі та ролі. Ефекти тренінгу. Поняття “групова згуртованість”. Гомогенність та гетерогенність тренінгових груп. Якісний та кількісний склад тренінгової групи. Загальні тренінгові методи. Обґрунтування різноманіття та класифікація прийомів та технік, що використовуються у тренінгу. Групова дискусія. Ігрові методи. Методи, що спрямовані на розвиток соціальної перцепції. Методи тілесно-орієнтованої терапії. Медитативні техніки.

Змістовий модуль 4. Теоретичні основи СПТ

Міжособистісне спілкування: структура, задачі, форми. Комунікативна функція спілкування. Інтерактивна функція спілкування. Перцептивна функція спілкування. Феномен “зворотного зв’язку” в СПТ: функції, форми та властивості зворотного зв’язку. Фактори, що впливають на ефективність надання ЗЗ в СПТ. Особистісна динаміка учасників групи тренінгу. Загальна уява про стадії розвитку групи під час тренінгу. Характеристики стадій розвитку: функції, особливості протікання. Криза в розвитку тренінгової групи. Стадії розвитку групи з спонтанною динамікою. Стадії розвитку групи з динамікою, що керується.

Змістовий модуль 5. Технологія СПТ

Основні технологічні етапи СПТ. Основні підходи та принципи щодо складання програми СПТ. Ведучий психологічного тренінгу: роль, функції та вплив властивостей особистості. Психодинамічний підхід в практиці СПТ. Біхевіорально-орієнтований підхід до СПТ. Гуманістичний підхід в практиці СПТ. Нейро-лінгвістичне програмування в практиці СПТ.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: теоретико-методологічні засади та технологію проведення СПТ; основні компоненти процесу саморегуляції поведінки людини в межах СПТ; основні концепції щодо організації групових форм роботи у рамках різних психологічних шкіл та напрямків; особливості процесів групової та особистісної динаміки, що відбуваються у ході СПТ;

вміти: визначати психологічні та соціально-психологічні проблеми особистості та пропонувати шляхи їх розв’язання в межах СПТ; обґрунтовано підбирати та застосовувати оптимальний арсенал психотехнічних засобів СПТ відповідно індивідуальним особливостям учасників тренінгу; вміти здійснювати аналіз групових процесів; визначити діапазон застосування певних підходів та технік СПТ у практиці соціальної роботи; використовувати загальнотеоретичні знання та вміння, що були набути у процесі вивчення дисципліни, при утворенні власних програм СПТ; керуватися етичними принципами, які прийняті в професійному психологічному товаристві.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ФЕНОМЕН ЄВРОПИ В КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **культурології та мистецтвознавства**

Викладачі: **доцент Краснокутський Г.С.**

Лекцій – 30 год, практичні заняття – 14 год, лабораторні заняття -16 год. Форма контролю – іспит

Дисципліна «Феномен Європи в культурно-історичному вимірі» надає більш ґрунтовне й поглиблене ознайомлення студентів з основними етапами формування й розвитку європейської культури, особливості кожного з них, представленими в контексті культурно-історичних обставин, соціокультурної специфіки й усталеного способу життя народів Європи в найрізноманітніших аспектах її культури.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Поняття Європи як комплексного культурно-історичного феномена

Поняття меж і межі поняття Європи як культурно-географічного явища. Відносність уявлень про європейські кордони. Стародавня етимологізація поняття «Європа» як «заходу», «протилежності сходу». Тлумачення поняття «Європи»: діахронічний аспект.

Змістовний модуль 2. Культурно-парадигмальні та філософсько-методологічні засади формування європейської культурної ідентичності.

Європоцентризм як різновид етноцентризму, що набув глобальних масштабів. Історичні передумови виникнення європоцентризму (римсько-імперські та християнсько-католицькі основи культурно-цивілізаційної центрації Європи). Ексклюзивний та інклюзивний варіанти європоцентризму. Основні віхи історії ідейного оформлення й практичної реалізації європоцентризму.

Змістовний модуль 3. Джерела та витоки європейської культурно-цивілізаційної традиції. Архетипальні аксіологічні підвалини європейської культури.

Діалектика співвідношення давньосхідних, давньогрецьких, давньоримських, християнських і варварських типів індивідуальності в процесі формування «реального європейського типу» людини і ідеального образу європейця. Профанація й «демократизація» образу ідеального європейця як провідна тенденція розвитку європейської ідентичності на основі «грунтокревного» субстрату Середньовіччя та Нового часу.

Змістовий модуль 4. Культурно-історичний контекст формування системи європейських цінностей у різноманітних сферах соціокультурного буття

Культурний діалог Заходу і Сходу як передумова формування європоцентризму. Характер культурного діалогу по лінії «Захід – Схід». Суперечності культури XIX - XXI століття в суспільній думці Європи.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні етапи і тенденції розвитку європейської культури; культурологічні теорії і категорії (зокрема “європоцентризму”, лінійної і циклічної моделей розвитку, “осьового часу” тощо) стосовно європейської культури; принципи та історичну логіку формування європейської ідентичності в різних культурно-історичних регіонах Європи; стилістично-художні параметри різних культурно-історичних фазисів і регіонів європейського культурного ареалу; історію культурного розвитку провідних культурно-історичних регіонів і країн, що справляють кардинальний вплив на формування сучасної європейсько-цивілізаційної парадигми; сучасний стан європейської культурно-цивілізаційної ідентичності як теоретико-методологічної проблеми.

вміти: вільно орієнтуватися у різноманітних стилях і напрямках європейського мистецтва; творчо оперувати історичними і культурологічними фактами з метою визначення провідних тенденцій динаміки розвитку європейської культури в XXI ст.; здійснювати самостійний аналіз культур-фактологічних масивів і давати критичну оцінку різноманітним текстам культури; проводити взаємозв’язок між різноманітними галузями культури задля комплексної діагностики культурного стану того чи іншого європейського регіону; вписувати культурно-історичний матеріал стосовно європейської цивілізації в сучасний європейський та світовий контексти; застосовувати набуті знання, вміння та навички у своїй подальшій професійній діяльності.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«Динаміка розвитку європейської культури»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **культурології та мистецтвознавства**

Викладач: **доцент Краснокутський Г.Є.**

Лекції – 30 год., практичні заняття – 14 год., лабораторні заняття – 16 годин.

Форма контролю – іспит

Курс дає загальну характеристику європейської культури у аспекті її генези від початків до сьогодення; проблематизовано поняття динаміки культури та її артикуляції в європейському варіанті.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Поняття та проблема визначення динаміки культури.

Людська культура як система з власним розвитком. Загальнокультурні, побутові, наукові визначення розвитку культури. Концепти культури, що не має розвитку, регресивного та прогресивного розвитку культури. Концепції лінійного та циклічного розвитку культури. Фактори та критерії визначення розвитку культури. Історія культури як продукт розвитку історичного знання західного типу та «кінець історії» (Ф.Фукуяма).

Змістовий модуль 2. Культурно-цивілізаційні засади динаміки європейської культури.

Актуальні проблеми розвитку світової цивілізації в культурному аспекті. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація». Формування локальних і регіональних цивілізацій, внутрішня соціокультурна природа основних із них. Закономірності становлення і природа сучасної світової макроцивілізації, місце в ній України та інших держав Центрально-Східної Європи.

Змістовий модуль 3. Історична динаміка європейської культури.

Реконструкція шляхів культурного розвитку європейського соціуму, метаморфози культурної свідомості Європи від архаїчної стадії до сучасної. Сукупність циклів окремих культурних епох (античність полісна, античність імперська, середньовіччя тощо). Культурна самосвідомість і культурна реальність. Антропологічна проблематика культур. Складність і суперечливість культурних процесів та становища людини в культурі. Проблеми ідентифікації культурно-історичних епох. Симбіоз культурних стилів та критерії їхнього визначення. Влада як чинник розвитку культури. Соціокультурні аспекти владних відносин. Природа влади та механізми її реалізації; проблеми у галузі політичної свідомості, політичної культури і комунікації. Аналіз еволюції владних відносин і розвитку суспільної свідомості в радянському та пострадянському суспільстві.

Змістовий модуль 4. Динаміка європейської культури сучасності.

Злам модерністської парадигми – формування системи постмодернізму. Сучасна культурна ситуація в Європі. Універсалії культурних самоописів. Етапи європейської культури ХХ ст. Модернізм. Символічна революція в культурі ХХ ст. Тоталітарність, мова, влада. Міфологема «кризи культури». Домінуючі інтелектуальні моди після Другої світової війни. Контркультура. Постмодерна свідомість. Інформаційно-технологічні засади динаміки сучасної культури. Глобальність і глокальність як вектори сучасного розвитку світової цивілізації.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: теоретичні засади поняття динаміки культури; особливості різних наукових концепцій такої динаміки і розвідки провідних науковців з цього питання; історію розвитку європейського суспільства;

вміти: визначати особливості динаміки сучасної європейської культури; надати культурологічний аналіз окремих феноменів сучасної європейської культури під кутом зору її динаміки.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ІМІДЖОЛОГІЯ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: культурології та мистецтвознавства
Викладач: доцент Прокопович Л.В.
Лекції – 30 год., практичні заняття – 30 год.
Форма контролю – залік

Внаслідок вивчення цієї дисципліни студент отримує уявлення про наукове підґрунтя теорії іміджу, знання про механізми формування іміджу різних рівнів (індивідуального, предметного, корпоративного та ін.), навички застосування цих механізмів для певних соціокультурних завдань/ситуацій.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. ІМІДЖ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ

Поняття іміджу. Структура іміджу, його складові. Історія зародження поняття іміджу. Підходи і методи досліджень в іміджелогії; класифікації іміджів як дослідницький інструмент. Порівняльний аналіз понять «імідж» і «образ». Співвідношення понять «симулякр», «уявлення», «стереотип». Проблеми суб'єктивності та об'єктивності образу. Психологічні підґрунтя сприйняття та формування іміджу: механізми сприйняття, проєкції, сублімації, витиснення при формуванні образу в свідомості індивідів. Поняття комунікації. Комунікація як процес. Види іміджів за функціями та контекстними ознаками. Комунікативна поведінка в рамках іміджу. «Людина граюча». Поняття соціальної ролі в психології. Поняття театралізації життя. Іміджеві субкультури. Імідж в політиці.

Змістовий модуль 2. ІМІДЖ І ОСОБИСТІТЬ

Я-концепція. Духовне, моральне, інтелектуальне наповнення – основа іміджу особистості. Імідж і соціальний стереотип. Принципи формування індивідуального іміджу. Канали презентації. Технології формування індивідуального іміджу. Поняття культурної ідентичності. Актуальність питань культурної ідентичності в сучасному суспільстві. Імідж як засіб демонстрації ідентичності.

Змістовий модуль 3. ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ

Актуальність формування професійного іміджу. Принципи формування професійного іміджу. Технології формування професійного іміджу. Специфіка комунікацій в різних професіях. Особливості вербальних іміджів різних професій. Уніформа. Дресс-коди. Протокольний костюм.

Змістовий модуль 4. ВПЛИВ ІМІДЖУ НА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Поняття «бренд», «репутація». Вплив бренду, іміджу та репутації на розвиток територій та організацій. Поняття предметного іміджу. Основний механізм створення предметного іміджу. Прояви персоніфікації, її зв'язок із міфом, казкою, архетипами. Цілі й мотиви створення предметного іміджу. Структура іміджу компанії. Візуальний стиль як зовнішня складова іміджу компанії. Значення PR у формуванні корпоративного іміджу. Корпоративна культура як сукупність норм, цінностей компанії. Філософія компанії. Поняття «імідж міста». Одеса – іміджеве місто. Роль художньої літератури в створенні «одеського міфу» як інструменту брендінга.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основи наукового підґрунтя теорії іміджу; механізми формування іміджу різних рівнів (індивідуального, предметного, професійного, корпоративного та ін.);

вміти: визначати цілі створення іміджу в різних соціокультурних ситуаціях; створювати, у відповідності до цих ситуацій, іміджі певних рівнів (індивідуального, професійного, предметного, корпоративного та ін.)

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології і соціальної роботи**

Викладач: **доц. Фурман А.А.**

Лекцій – 30 год., лабораторних – 30 год. Форма контролю – залік.

Дисципліни “**Психологія професійного спілкування**” є складовою циклу гуманітарної підготовки, яка сприяє засвоєнню історичних й соціокультурних передумов виникнення і функціонування різноманітних форм спілкування в культурі фахових взаємодій; оволодінню основними комунікативними стратегіями і технологіями професійного спілкування психолога; підвищенню рівня мовленнєвої і комунікативної майстерності фахівців соціогуманітарного профілю; виробленню практичних вмінь застосовувати методи, прийоми комунікативного порозуміння у роботі психолога-практика.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Основи психології професійного спілкування. Поняття професійного спілкування, його загальні особливості. Модуси публічного виступу (логос, етос, пафос). Категоріальність понять «переконання», «красномовство», «риторика», «комунікація», «ораторське мистецтво», «професійне спілкування». Наративний метод у процесі комунікації – предмет «професійного спілкування»

Змістовий модуль 2. Основи фахової взаємодії у системі «людина-людина», принципи та загальні особливості. Соціальна робота як професія і мистецтво спілкування. Три типи поглядів на соціальну роботу як фахову діяльність: рефлексивно-терапевтичний, колективістський, індивідуалістичний. Афіліативні здібності фахівця соціономічного амплуа. Професійний «портрет» спеціаліста системи «людина-людина».

Змістовий модуль 3. Інвенція, диспозиція, елокуція, меморія й акція. Поняття про стратегію оратора. Типи підготовки до публічного виступу (написання повного тексту промови, запис головних тез та аргументів, виголошення промови експромтом). Топіка. Аргументи й критика. Структура та види аргументації. Кількісні показники аудиторії. Рівень обізнаності аудиторії в темі. Предмет промови. Диспозиція як розділ риторики. Способи запам'ятовування промови (механічний, логічний, мнемотехнічний). Загальні особливості людського сприйняття («ефект рамки», «магічне число»). Мовні дефекти. Сила голосу. Діапазон. Поняття артикуляції.

Змістовий модуль 4. Тактика і стратегія уникнення конфліктогенів у спілкуванні. Стратегія використання «згладжувальних» засобів у промові. Етапи активізації мисленнєвої та почуттєво-емоційної діяльності аудиторії. Логічні та психологічні способи впливу. Дидактичні (композиційні), стилістичні (мовні), психологічні прийоми уникнення конфліктогенів. Причини конфліктних ситуацій, конфліктогени. Динаміка конфліктів. Нівелювання або шляхи виходу з конфлікту.

Змістовий модуль 5. Логічні та психологічні форми мовленнєвого впливу, прийоми синтаксичного перетворення. Вибір прямої чи непрямої форми впливу. Риторичні фігури. Риторичне запитання. Критерії словесного виразу промови: правильність, ясність, краса, доречність. Прийоми синтаксичного перетворення. Прийоми привернення уваги аудиторії. Апосіопеза, асиндетон, еліпсис, літота, епіфора, гомеотелевтон.

Змістовий модуль 6. Розвиток ораторського мистецтва в Античності. Софістика і діалектика. Еліати і піфагорійці. Великі оратори Греції (Перікл, Клеон, Горгій, Демосфен, Сократ). Платон про риторику. Риторика Аристотеля. Риторика у сфері законодавства, політики, влади. Судові змагання. Принципи спілкування в Римі: інвективність (розвінчувальність), ампліфікація (перелік з метою емоційного нагнітання звинувачень), афористичність, сумлінно дібрані і згруповані факти. Риторика Цицерона. Гай Юлій Цезарь. Лукрецій Кар. Педагогічна риторика Квінтіліана. Творчість Луція Аннея Сенеки.

Змістовий модуль 7. Розвиток ораторського мистецтва на території сучасної України. Принципи спілкування в українській ментальності. Острозька школа. Християнство і Київська Русь. Національна мова і мовлення. Релігійне красномовство. Братські школи. Києво-Могилянська академія. Академічні і політичні принципи та методи спілкування. Культурні традиції та їхні функції у розвитку форм і засобів спілкування в українському суспільстві.

Змістовий модуль 8. Мистецтво міркування і професійне психологічне спілкування. Архітектоніка спілкування. Закономірності і правила ефективного спілкування. Техніки взаємодії для

породження прихильності. Активне слухання. Символ-драма у міжособовій взаємодії. Семантичне (сміслові) навантаження при веденні бесіди, дискусії, діалогу.

Змістовий модуль 9. Ефективність міжособової взаємодії. Раппорт як близький довірливий контакт. Становлення і розвитку контактів між людьми. Цілі міжособового спілкування. Задоволення соціальних і духовних потреб у комунікативній взаємодії. Послідовність у процесі налагодження контактів між людьми. Довірливі стосунки. Переконавання у діалогічному мовленні.

Змістовий модуль 10. Психологічні традиції і культура спілкування. Традиції та звичаї різних народів світу. Святково-обрядова культура України. Культура як спосіб організації суспільного, групового та індивідуального життя. Традиції і культура в житті людини і суспільства, їх функціональне призначення. Рідна мова. Родинні традиції. Етнічні засновки життєдіяльності. Інтеграція і соціалізація в соціокультурне середовище.

Змістовий модуль 11. Нормативи і техніки і мовлення соціального працівника. Семантичне і семіотичне формовияви мовлення, основна ідея промови. Основні форми, методи і засоби професійного спілкування. М'якість, мелодійність, милозвучність, тендітність промови, її афектація і логічність. Дикторські здібності соціального працівника і їх використання. Силу голосу, діапазон, артикуляція та мовні дефекти. Логічні та психологічні способи впливу. Дидактичні (композиційні), стилістичні (мовні), психологічні прийоми мовлення.

Змістовий модуль 12. Маніпулятивні техніки спілкування і їх подолання у роботі психолога. Види маніпулятивних комунікативних взаємодій. Маніпулятор та актуалізатор Е.Шострома. Способи та методи подолання чи нівелювання маніпулятивного впливу. Комунікативні вміння і навички впливу соціального працівника на клієнта. Сила слова у професійній діяльності.

Змістовий модуль 13. Переконавання як мистецтво психологічних комунікаційних зв'язків. Мова та її значущість у професійному спілкуванні. Мистецтво переконавання за допомогою законів логічного мислення: а) аналіз і синтез; б) індукція і дедукція; в) аналогія. Структура доказу і вимоги до нього. Поняття тези та аргументу. Ораторські помилки. Прийоми професійного соціологічно орієнтованого спілкування: новизни, взаємодії інтересів, персоніфікації, проблемної ситуації, співучасті. Слово у професійному зростанні фахівця. Фразування і логічна впорядкованість фахового спілкування.

Змістовий модуль 14. Рівні сучасного спілкування психолога-практика. Спілкування «по-горизонталі» і «по-вертикалі». Інтенсивність та рівні спілкування (низький, достатній, високий, абсолютний). Побутове спілкування. Соціальна, професійна і естетична (шкала «духовності») шкали спілкування. Сприйняття невербальної комунікації. Просторові зони спілкування (інтимна, особиста, соціальна, громадська). Сучасне молодіжне мовлення. Жаргон. Молодіжний сленг. Проблеми поширення вульгарного мовлення, брутального стилю спілкування. Взаємодія територіальних і соціальних діалектів. Соціальні лексичні системи.

Змістовий модуль 15. Установки у психологічному професійному спілкуванні. Поняття диспозиційної концепції спілкування. Значущі чинники та критерії оцінки ефективності впливу на партнера по спілкуванню. Патерни взаємодії соціального працівника і клієнта. Модель комунікативної взаємодії у професійному спілкуванні фахівця з соціальної роботи.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, УМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати: основні закономірності розвитку та прояву спілкування та становлення особистості у комунікативній взаємодії; основні теоретичні питання дисципліни, принципи функціонування артикуляційного апарату мовлення; вікові чинники соціалізації особистості, принципи адаптації людини стосовно соціальних змін; основні закономірності спілкування та стратегії соціального партнерства у різних сферах життєдіяльності людини; основні принципи становлення, формування і розвитку групи в організації; особливості і характеристики групової взаємодії і впливу; базові підходи до мотивації учасників групової діяльності; основні стратегії та методи профілактики і корекції конфліктної взаємодії, подолання маніпулятивних технік комунікації.

вміти: працювати в команді; діяти на етичних засадах; особистісно і професійно вдосконалюватись, продуктивно взаємодіяти, вступати в комунікацію, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культурні особливості. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань. Демонструвати навички міжособистісної та групової комунікації у публічних виступах, коректному веденні діалогу. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога при вирішенні навчально-професійних завдань. Самостійно обирати та застосовувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження. Пропонувати способи вирішення психологічних проблем міжособистісної взаємодії.

**ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ
ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
«ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Кафедра, що забезпечує викладання: **психології та соціальної роботи**
Викладач: **доцент. О.М. Лисенко**
Лекцій – 16 год, практичних – 30 год. Форма контролю – залік

Дисципліна «Гендерні аспекти соціальної роботи» покликана формувати у студентів комплекс теоретичних знань і умінь щодо цілісного уявлення про науково-теоретичні засади гендерної політики в Україні; розкрити зміст та організацію соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору, визначити основні форми та методи роботи з категоріями клієнтів з урахуванням статі.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ:

Змістовий модуль 1. Суспільно-політична та філософська думка про соціальні ролі жінок і чоловіків. Традиційна парадигма «природного» розуміння суті та ролі статевих відмінностей у західній філософії та науці. Фемінізм як джерело гендерної теорії. Громадські рухи чоловіків як інтелектуальна та соціально-політична передумова виникнення гендерної теорії. Гендерний фактор як наукова категорія і соціально-політичний феномен.

Змістовий модуль 2. Сучасне суспільно-політичне та соціальне-економічне становище жінок і чоловіків в Україні. Освіта та професійна підготовка. Економічна активність та рівень безробіття. Оплата праці та безоплатна робота. Бізнес та підприємництво. Юридичні права та політичні повноваження. Насильство на гендерній основі та торгівля людьми. Патріархальні стереотипи у ЗМІ.

Змістовий модуль 3. Гендер у міжнародних документах. Статут ООН. Загальна декларація прав людини та міжнародні пакти про права людини. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Пекінська Декларація і Платформа дій.

Змістовий модуль 4. Гендерна активність у європейському регіоні. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод. Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейські конференції з питань рівності між жінками і чоловіками.

Змістовий модуль 5. Соціальна робота зі статевими групами. Особливості соціальної роботи з жінками. Особливості соціальної роботи з чоловіками. Технології соціальної роботи з клієнтами зрілого віку.

Змістовий модуль 6. Захист людини від насильства в сім'ї. Захист жінок від насильства: рекомендації Ради Європи. Попередження насильства в сім'ї як важливий аспект гендерної політики. Закордонний досвід боротьби з насильством в сім'ї. Технології соціальної роботи з жертвами насильства в сім'ї. Психологічні рекомендації щодо роботи з особами, які стали жертвами насильства в сім'ї.

Змістовий модуль 7. Торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації – світова проблема. Торгівля людьми сьогодні: глобальний феномен. Засоби боротьби з торгівлею людьми на міжнародному рівні. Організація роботи щодо запобігання насильства та торгівлею людьми в Одеській області.

Змістовий модуль 8. Гендерні аспекти соціальної роботи з сім'єю. Інститут родини та гендерний розподіл ролей: основні підходи. Сім'я і диференціація соціально-статевих ролей. Проблеми гендерної ідентифікації. Особливості соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору.

КІНЦЕВІ ЗНАННЯ, ВМІННЯ ТА НАВИЧКИ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: загальні питання державної гендерної політики в Україні; основи гендерної теорії; специфіку роботи з клієнтами з урахуванням їх статі; соціальні та особистісні проблеми жінок, причини їх виникнення; основні технології сучасної практики здійснення допомоги; особливості соціальної роботи з урахуванням гендерного фактору.

вміти: аналізувати державну гендерну політику; визначати пріоритети у планованні заходів щодо сприянню гендерної рівності у суспільстві; виявляти ознаки недосконалості нормативно-правових документів, що регулюють основи соціальної роботи з гендерними групами населення; розробляти пропозиції до муніципальних та регіональних програм, спрямованих на підвищення соціальної допомоги жінкам та чоловікам; розробляти програми соціального супроводу клієнтів в залежності від статі; інтегрувати теоретичні знання і практичний досвід.